

A felkészülés jegyében

Sikeres volt az október elején megtartott kétnapos nemzeti nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlat, amely összetett törzsvezetési gyakorlatból, valamint a Paksi Atomerőmű környezetében tartott terepgyakorlatból állt össze. A próbát több ország nemzetközi megfigyelői is megtekintették. Szintén sikerrel és eredményesen zárult a HUNOR hivatásos és a HUSZÁR önkéntes nemzeti mentőszervezetek éves gyakorlata Hajdúszoboszlón. Az esemény legfőbb célja az volt, hogy sikerüljön a régebbi tagok közé integrálni a két szervezet újoncain, a második generációs tagokat. A gyakorlatot mind a magyar felügyelő, mind a svéd mentor megfelelőre minősítette, megjegyezve, hogy a szervezetek valós katasztrófa-helyzet felszámolásában is képesek lennének hatékonyan segíteni.

Humanitárius válság megoldásában nyújtott segítséget hazánk Bulgáriának azzal a negyvenezer euró értékű segélyszállítmánnyal, amelyet október 21-én indítottak útnak a katasztrófavédelem országos központja elől Szófia felé. Bulgária a nagyszámú szír menekült miatt került nehéz helyzetbe. Magyarországtól a menekülttáborokban jól használható eszközöket és tárgyakat kapott az Európai Unió déli peremén fekvő állam.

A katasztrófavédelmi törvény önkéntes tűzoltó egyesületeket érintő változásairól, valamint ezen egyesületek terveiről, lehetőségeiről folytatott kötetlen beszélgetést képviselőikkel az országos katasztrófavédelmi főigazgató más katasztrófavédelmi vezetők társaságában Budapesten és Pest megyében. A várható törvényi módosítás szerint az egyesületi tűzoltók egy része a jövőben bizonyos eseteknél önállóan is beavatkozhat, a feltételek megteremtésén dolgozik a főigazgatóság.

Sokféleképpen ellenőrzi az idehaza működő veszélyes üzemeket, valamint a hazánkon áthaladó veszélyesáru-szállítmányokat a katasztrófavédelem. Valamennyi kontroll célja a biztonságos működés feltételeinek megteremtése és fenntartása, és az emberi mulasztások számának minimalizálása. Folyamatosan hatalmas munkát jelent a kritikainfrastruktúra-elemekkel kapcsolatos jogszabályi előírások végrehajtása is országos és területi szinten egyaránt

Sikeresen vizsgázott a nukleáris-baleset-elhárítási rendszer

Nemzeti nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlaton próbálták el október 7-9. között az érintett állami és önkormányzati szervek egy szimulált, a Paksi Atomerőműben bekövetkezett vészhelyzet elhárítását és kezelését, egyúttal a lakosság tájékoztatását, ellátását és szükség szerinti kitelepítését.

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az Országos Atomenergia Hivatal közös nemzeti gyakorlata – amelyre számos nemzetközi megfigyelő is érkezett – két ütemből állt. Az első, tizennyolc órás szakaszban országos törzsvezetési gyakorlat keretében dolgoztak az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben (ONER) részt vevő szervezetek, míg a második ütem már Pakson, szakmai előadások és terepen végzett bemutatók formájában valósult meg.

A gyakorlat forgatókönyvében szereplő szimuláció szerint az atomerőmű egyik blokkjában csőtörés, súlyos üzemzavar történt, így az

atomerőmű helyi veszélyhelyzetet hirdetett az üzem területére, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója, Dr. Bakondi György t. altábornagy pedig katasztrófaveszélyt állapított meg. A későbbiekben a reaktor hűtése során újabb problémák léptek fel, a meghibásodás miatt több környező településen lakosságvédelmi intézkedéseket kellett tenni.

A gyakorlat első ütemében a balesetelhárítási-rendszer szervei összesen mintegy ezer fővel gyakorolták a területi intézkedések végrehajtását, a riasztást és a veszélyhelyzeti működést, valamint a tájékoztatási és kommunikációs feladatokat. Hét megye és huszonnyolc járás vett részt ebben az ütemben, az ONER szervek összesen 5113 üzenetet továbbítottak a katasztrófaveszélyek idején kommunikációt biztosító Marathon Terra levelező rendszeren keresztül.

Fichtinger Gyula, az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója a gyakorlat után tartott sajtótájékoztatón kijelentette: a valóságban nem fordulhat elő olyan súlyos üzemi baleset a Paksi Atomerőműben, mint amelyet a gyakorlat során

szimuláltak. A vázolt szituációra azért volt szükség, hogy szélsőséges körülmények között is tesztelni tudják a védelmi rendszer hatékonyságát, amely egyébként mindvégig sikerrel működött. Az országos katasztrófavédelmi főigazgató úgy nyilatkozott az első ütem után, hogy a védelmi igazgatási rendszer megfelelően hatékony volt, a gyakorlatban résztvevő szervek a megadott időközön belül tették meg a szükséges intézkedéseket.

fotó: Kovács Andrea tű. hadnagy Bács Kiskun MKI

A gyakorlat második üteme október kilencedikén, Pakson zajlott. A védelmi igazgatásban bekövetkezett változásokról, az atomerőmű sürgős óvintézkedések zónájában élők biztonságáról és veszélyhelyzetben történő ellátásukról tartott szakmai előadásokat, valamint az atomerőmű védelmi rendszerének ismertetését követték a gyakorlati bemutatók. Az első helyszínen radioaktivitással szennyezett terület földi felderítését, kijelölését és mintavételezését mutatta be a Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság mobil laborja, a második bemutató egy kimenekítést szimulált: a vöröskereszt önkénteseinek közreműködésével egyéni és szervezett lakhelyelhagyást is gyakoroltak a résztvevők. A harmadik helyszínen a Paksi Atomerőmű balesetelhárítási szervezete személyi mentesítést mutatott be. Az utolsó helyszínen a szennyezett területről érkező katasztrófavédelmi mobil labor a sugárkapun való áthaladás során végzett méréseket. Végül következett a személyi és gépjármű-mentesítés, amelyet a honvédségi szakemberek mutattak be. A paksi gyakorlatokon négyszázötven vendég – köztük huszonnégy külföldi megfigyelő – és mintegy kétszáz közreműködő vett részt.

Az esemény után Dr. Tóth Ferenc tű. dandártábornok, országos polgári védelmi főfelügyelő fontosnak tartotta kiemelni, hogy a határozott megelőzési és hatósági munka révén, továbbá a szigorú felügyelet miatt – amelyek kiegészítik az erőmű által megtett óvintézkedéseket – az erőmű környezetében élők biztonságban érezhetik magukat. A főfelügyelő

hangsúlyozta a sajtó szerepét, mivel a katasztrófavédelem és a nukleárisbaleset-elhárításban részt vevő szervezetek üzenetei a média képviselőin keresztül jutnak el a lakossághoz.

Sikeresen vizsgázott a városi katasztrófavédelem és a nukleárisbaleset-elhárításban részt vevő szervezetek üzenetei a média képviselőin keresztül jutnak el a lakossághoz.

Sikeresen vizsgázott a városi katasztrófavédelem és a nukleárisbaleset-elhárításban részt vevő szervezetek üzenetei a média képviselőin keresztül jutnak el a lakossághoz.

Háromnapos közös gyakorlaton mérettek meg október 18-20. között a HUNOR és a HUSZÁR mentőszervezetek új tagjai – a második generáció. A katasztrófavédelem hajdúszoboszlói kiképzőbázisán tartott törzsvezetési, csapatépítő, együttműködési gyakorlatnak az egyik fő célja az volt, hogy a régi és az új csapattagok közös munkája révén integrálja az újoncokat. A HUNOR-ban ez negyvenöt új csapattársat, hivatásos tűzoltót jelent. A HUSZÁR esetében a Palóc, a Nyír és a Hortobágy Mentőcsoport számított „frissen érkezettnek”. A gyakorlat további célja volt természetesen az egy éve ENSZ INSARAG minősítést szerzett mentőszervezetek tudásának elmélyítése és finomítása is, amelyben a magyarok svéd mentora, Per-Anders Berthlin is segítette őket.

fotó: Jóri András BM OKF

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Országos Polgári Védelmi Főfelügyelősége szakmai szervezésében és a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ logisztikai háttértámogatásával megvalósuló gyakorlat elképzelt katasztrófa-helyzete szerint Hunoriában kellett segítséget nyújtaniuk a magyar mentőknek, amely területet a Richter-skála szerinti 9,5 erősségű földrengés rázta meg. Több épület összedőlt, az infrastruktúra megsemmisült, a romok alá emberek szorultak. Őket fel kellett kutatni és ki kellett menteni a romok közül – mindezt a szigorú szabályok és eljárásrendek betartásával. A berendezett kárhelyszínek nagyon is életszerűek voltak, éles veszélyekkel, valós

másodlagos károsító hatásokkal. Továbbá kreativitásra ösztönözték a mentőket, hiszen az egyes szakmai feladatoknak több jó megoldása is létezett. Ilyen területeken kell gyakorolni, ez készíti fel a későbbi éles bevetésekre – összegezte a fontosabb mozzanatokot Jackovics Péter tűzoltó alezredes, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főosztályvezetője, aki a HUNOR vezetője és a mostani gyakorlat ellenőre is volt egyben.

A riasztás és az előkészülés, majd a Budapestről Hajdúszoboszlóra vonulás oszlopmenetben, a táborépítés és maga a mentési munka is próbára tette nemcsak a csapatokat, hanem a nekik háttérrel biztosító logisztikát is. Százötven ember számára kellett pár óra leforgása alatt tábort építeni: beüzemelni a sátrakat fűtő készülékeket, az áramot adó generátorokat, összeállítani az irányítói munkát lehetővé tevő informatikai rendszereket. A gyakorlat ideje alatt végig a logisztika feladata volt a tábor működtetése, az élelmiszerellátás, az alkatrészek és a különféle szakfelszerelések kiadása.

fotó: Jóri András BM OKF

A két városi kutató-mentő csoport éves gyakorlata kapcsán fontos hangsúlyozni, hogy a gyakorlaton cselekvően jelen volt a Nemzeti Közszolgálati Egyetem negyvenkét hallgatója is. Ők segítőként, támogatóként kapcsolódtak be, olyan tapasztalatokra téve szert, amelyeket máshol nem tudtak volna megszerezni – szögezte le dr. Tóth Ferenc tűzoltó dandártábornok, országos polgári védelmi főfelügyelő, a nemzeti gyakorlat vezetője. A fiatalok tapasztalatszerzése nagyon fontos, mivel ennek birtokában kerülnek majd a katasztrófavédelem szervezeteihez tanulmányaik végeztével – tette hozzá. A gyakorlás harmadik szegmenseként – tekintettel arra, hogy a katasztrófa sújtotta országot a helyi hatóságok irányítják – berendeztek a helyszínen egy műveletirányító törzset, amelybe bevonták a megyei polgári védelmi főfelügyelőket is. Ők az operatív irányítás részeként azt is megtervezték, hogy a helyi hatóságok milyen döntéseket

hozzanak. A döntések kialakításába a közszolgálati egyetem hallgatóit is bevonták, ők gyakorolták a lakosságtájékoztató anyagok írását.

A romok között huszonnégy órán át folyamatosan végzett kutatás-mentést, amely változatos helyszíneken változatos feladatok elé állította a mentőket, végül megfeleltre minősítette a gyakorlat magyar és svéd felügyelője. A svéd mentor ugyanakkor néhány speciális területen még gyakorlást javasol a magyaroknak, noha összességében úgy látta: a két magyar mentőszervezet bármikor megállná a helyét éles bevetésen, itthon és külföldön egyaránt.

A nemzeti gyakorlat zárónapján dr. Góra Zoltán tűzoltó dandártábornok, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság helyettes vezetője mondott ünnepi beszédet és adott át okleveleket és emléklapokat Hajdúszoboszlón. A negyvenöt új HUNOR-tag ugyancsak itt megtett eskütételével a hivatásos mentőszervezet létszáma száznegyvenhétre emelkedett, ám a jövő évben el kell érniük az ENSZ-minősítés megszerzésekor vállalt kétszázötven tagszámot. A soron következő feladat a további létszámbővítés, a jelentkezők harmadik körének kiválogatása és kiképzése, majd egy, a mostanihoz hasonló gyakorlaton való felavatásuk jövő tavasszal.

Negyvenezer eurónyi eszközzel segítettük Bulgáriát a menekült-ellátásban

A menekülttáborokban szükséges felszerelésekkel és eszközökkel segítette ki Bulgáriát Magyarország októberben, mintegy negyvenezer euró összértékben. A támogatásról azt követően döntött a magyar kormány, hogy Bulgária a hozzájuk érkezett szír menekültek ellátásában október 16-án nemzetközi segítséget kért. Néhány nappal később pedig már készen is állt a magyar felszerelésekkel megrakott kamion. A küldeményt október 21-én indította útnak az országos katasztrófavédelmi főigazgató, a Külügyminisztérium parlamenti államtitkára, a Bolgár Köztársaság magyarországi nagykövete, valamint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat képviselője a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság épülete elől.

Dr. Bakondi György tűzoltó altábornagy, országos katasztrófavédelmi főigazgató elmondta: Bulgária az Európai Unió Polgári Védelmi Mechanizmusán keresztül fordult a tagállamokhoz segítségért. Magyarország a helyi hatóságok által jól használható eszközöket küldött: ezer lepedőt, százötven törölközőt, száz tábortábori ágycsapat, háromszáz

matracot, száz lavórt, kétezer tábori takarót, illetve ötven darab húszliteres műanyag vizeskannát. A főigazgató hozzátette, a hagyományosan jó bolgár-magyar kapcsolat jegyében nem volt kétséges, hogy Magyarország segélyszállítmányt küld.

Biszerka Beniseva, a Bolgár Köztársaság magyarországi nagykövete kormánya nevében mondott köszönetet nem csupán a segítségért, hanem annak gyorsaságáért is. Mint mondta, országa meglehetősen nehéz helyzetben van, a menekültek miatt humanitárius válság alakult ki.

A Külügyminisztérium parlamenti államtitkára, Németh Zsolt a helyzet komolyságát érzékeltetendő elmondta, Szíriában drámai mértékű humanitárius katasztrófa következett be, gyakorlatilag minden harmadik embernek el kellett hagynia a lakóhelyét. Várható volt, hogy a katasztrófa közvetve vagy közvetlenül eléri az Európai Uniót is. Ez meg is történt, Bulgáriában már több ezer menekültet regisztráltak, számuk várhatóan eléri majd a tízezret. Az államtitkár hangsúlyozta: az egyházi és a civil szervezetek, illetve a katasztrófavédelem együttműködésének köszönhető, hogy ilyen gyorsan összeállt a rakomány. Külön köszönetet mondott a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak és a Baptista Szeretetszolgálatnak az általuk nyújtott segítségért, előbbinek például a készletéből átadott kétezer takaróért.

fotó: Schober Andor RSOE

Önkéntes tűzoltókkal konzultált a katasztrófavédelmi főigazgató

Több fórumon is találkozott októberben az önkéntes tűzoltó egyesületek vezetőivel és képviselőivel Dr. Bakondi György tűzoltó altábornagy, országos katasztrófavédelmi főigazgató, más országos katasztrófavédelmi vezetők társaságában. A megbeszélések célja az volt, hogy tájékoztatást nyújtson a katasztrófavédelmi törvény önkéntes tűzoltókat érintő módosításáról, valamint kötetlen

beszélgetés keretében együtt áttekintsék a tűzoltó egyesületek céljait, terveit, illetve anyagi és eszközbeli lehetőségeit.

Október 16-án Zuglóban a fővárosi és a főváros környéki önkéntes tűzoltó egyesületek képviselőivel találkozott a főigazgató. A konzultáción Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Solymár, Pilisborosjenő, Nagykovácsi, Perbál, Gyal, Pesthidegkút, Budavár, Rózsadomb, Kőbánya és Zugló önkéntes tűzoltó egyesületei képviseltették magukat. Október 21-én Kóka község polgármesteri hivatalában a Pest megyei önkéntesekkel folytatott eszmecsereét Bakondi György. Itt Kóka, Üllő, Tápiószéle, Tápiószecső, Tápiógyörgye, Szentendre, Sósút, Nyáregyháza, Nagymaros, Gyömrő, Farnos, Dömsöd, Délegyháza, Csővár, Tárnok, Vál és Tóalmás tűzoltó egyesületei voltak jelen.

A megbeszéléseken elhangzott, hogy a katasztrófavédelmi törvény közeljövőben várható módosításából következő egyik fontos változás szerint a hivatásos tűzoltó-parancsnokságokkal úgynevezett egyes kategóriájú együttműködési megállapodást kötött önkéntes tűzoltó egyesületek bizonyos káreseteknél önállóan avatkozhatnak be a jövőben. Ezzel kapcsolatban a főigazgató komoly feladatnak nevezte az önkéntesek önálló beavatkozásaival összefüggő felelősségrendszer kidolgozását. Mint mondta, továbbra is a hivatásos tűzoltó egységek támogatása és segítése lesz az önkéntesek elsődleges feladata, amellett, hogy az új törvény szerint önálló beavatkozásokat is végezhetnek az arra jogosultak, az önállóságnak azonban minden feltételét biztosítani kell. Ezen már gőzerővel dolgoznak, az önkéntes tűzoltók munkája ugyanis hatalmas segítség az országnak. Nem csupán a káreseteknél lehet szerepük, de a katasztrófák megelőzésében is részt kell vállalniuk, ezt diktálja az ország érdeke – jelentette ki Bakondi György.

A Pest megyei találkozón Branyiczky Márk tűzoltó ezredes, megyei katasztrófavédelmi igazgató emlékeztetett: a működési területükön lévő negyvenhat önkéntes tűzoltó egyesület közül ez év október elsejétől húsz segíti a hivatásos tűzoltók munkáját együttműködési megállapodás alapján. A megye működési területén ebben az évben már háromszázöttször vettek részt bevetésen az önkéntesek a hivatásos tűzoltókkal együttműködve. A megyei főigazgató arra is kitért, hogy a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a Magyar Tűzoltó Szövetség által kiírt ideai pályázatokon a megye egyesületei több mint tizenhét millió forint támogatást nyertek, amely összegből finanszírozhatják az üzemeltetési költségeiket, tűzoltótechnikai felszereléseket, EDR

rádiók beszerzését, valamint szertárak építését és felújítását.

Az egyesületek vezetői és képviselői ezt követően röviden ismertették egyesületük működését, a tagok létszámát, a védőfelszereléseket és a technikai eszközállományt, továbbá az általuk végzett beavatkozások számát. Több egyesület hiányosságként említette, hogy számos esetben csak mobiltelefonok állnak rendelkezésükre a riasztások fogadásához, valamint az egymás közti kommunikációhoz. Szinte valamennyi megjelent egyesület problémaként említette a feszítővágó berendezés hiányát, ezek elengedhetetlenek például egy közúti balesetnél járműbe szorult sérült kimentésekor.

fotó: Jóri András BM OKF

Sokféleképpen ellenőrzi a veszélyes üzemeket a katasztrófavédelem

A katasztrófavédelem jogszabályok alapján végzi a veszélyes üzemekkel kapcsolatos tevékenységét, így azok felügyeletét is. Az egyik fő felügyeleti forma ezen üzemek hatósági engedélyezése – ismertette a rendszer elemeit dr. Vass Gyula tűzoltó ezredes, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Veszélyes Üzemek Főosztályának vezetője.

Az engedélyezés "koreográfiája" részletesen szabályozott: az üzemeltető az adott telephely veszélyességének (felső-, alsó küszöbértékű vagy küszöbérték alatti) megfelelő mélységű biztonsági dokumentációt köteles

készíteni, ennek formai-tartalmi megfelelőségét és valóságtartalmát ellenőrzi a hatóság. A kontrollt speciális eszközök, többek között egy számítógépes szoftver is segíti, ez teszi lehetővé, hogy a biztonsági dokumentációban foglalt súlyos baleseti eseménysorok kockázatait és azok lehetséges következményeit képes legyen ellenőrizni a hatóság.

fotó: Komárom-Esztergom MKI

Az engedélyezés nem egyszeri feladat, vannak szintén jogszabályok által előírt ismétlődő periódusai is. Az üzemeltető például ötévente köteles felülvizsgálni a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem biztonsági dokumentációjában foglaltak időszerűségét. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarnál vagy súlyos baleset bekövetkezése esetén akár azonnali felülvizsgálatra is szükség lehet, ami történhet akár az üzemeltető, akár a hatóság kezdeményezése nyomán. A felügyeleti tevékenység második "vonala" ezen üzemek időszakos ellenőrzése: a felső küszöbértékű, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeknél évente, az alsó küszöbértékűeknél két évente, míg a küszöbérték alatti üzemeknél három évente kell az időszakos hatósági ellenőrzést elvégezni. A hatóság ekkor is a biztonsági dokumentációkban leírtakat veti össze a valósággal. Megvizsgálja például, hogy az üzemeltető a dokumentációban megnevezett veszélyes anyagokkal végzi-e tevékenységét, hogy a veszélyes anyagok legfeljebb az engedélyezéskor megadott maximális mennyiségben vannak-e jelen az üzemben, illetve hogy fennállnak-e a biztonsági irányítási rendszer működtetésének feltételei. Az üzemeltető köteles évente gyakoroltatni az alkalmazottakkal a biztonsági dokumentáció részét képező belső védelmi tervet, amely részletesen tartalmazza a feltételezett súlyos baleseti eseménysorokhoz kapcsolódó, üzemben belüli kárcsökkentő tevékenység lépéseit, az egyes feladatok végrehajtásához szükséges erőket,

eszközök, felelősök feltüntetésével – ezt is ellenőrzi a katasztrófavédelem.

A szabályozás kiterjed arra is, hogy a hatóság meghatározza a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem körüli veszélyességi övezeteket. Ennek akkor van jelentősége, amikor a település fejleszteni akarja az üzem környezetét, a jogszabály ugyanis pontosan előírja, mit szabad és mit tilos építeni a veszélyes üzem által veszélyeztetett területen kialakított zónákban, az építési engedély kiadásához a katasztrófavédelem egyetértése szükséges.

Különleges jelentősége van a veszélyes üzemek környezetében élő lakosság megfelelő tájékoztatásának, amelynek ellenőrzése szintén fontos eleme a hatósági felügyeleti tevékenységnek. Két fő típusát különböztethetjük meg: a passzív és az aktív tájékoztatást. A passzív tájékoztatás az engedélyezési folyamat része, amely során a biztonsági dokumentáció nyilvános változatát megkapja az érintett település polgármestere, azt hirdetésményként közzéteszi és közmeghallgatást tart róla, majd a lakossági véleményeket továbbítja a hatóság részére. A hatóság a katasztrófavédelmi engedélyezési eljárásban a döntés meghozatala során figyelembe veszi a lakossági észrevételeket. Az aktív tájékoztatás azt jelenti, hogy a katasztrófavédelem helyi szerve az önkormányzat közreműködésével lakossági tájékoztató kiadványokat készít az adott üzemből, amelyeket a veszélyeztető hatások által érintett lakosság körében terjeszt.

A katasztrófavédelemnek arra az esetre is fel kell készülnie – az állami szervekkel együtt –, ha súlyos baleset történik egy-egy veszélyes üzemben. Az ilyen helyzetek üzemén kívüli hatásainak kezelésére szolgál a külső védelmi terv. Ennek szimulált végrehajtását szintén évente gyakoroltatni kell. A terv készítését az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó, vagy a küszöbérték alatti üzemeknél is elő lehet írni a tavalyi évtől hatályos szabályozás értelmében. Például egy sűrűn lakott övezetben működő hűtőház üzemeltetéséhez indokolt lehet külső védelmi tervet kidolgozni, mivel a hűtőgáz (ammónia) légkörbe jutása komoly kockázatot jelent az ott élők számára.

A katasztrófavédelem Magyarországon ma százkettszáz felső küszöbértékű, százhuszonöt alsó küszöbértékű, valamint ötszázegy küszöbérték alatti veszélyes üzemet tart nyilván. Az ellenőrzésekből tendenciák is kirajzolódnak: gyakran okoznak problémát az üzemeltető által megbízott külső cégek által végzett karbantartások, a legtöbb üzemzavar és baleset is ide vezethető vissza – mondta el Vass Gyula. Területfüggő is mindez, hiszen a vegyipari és gyógyszeripari

technológiák nagyon kifinomultak, a műszaki biztonsági elemeik az ellenőrzési mechanizmusokkal együtt képesek a biztonságos működésre. Összességében elmondható, hogy a katasztrófavédelmi jogi szabályozás hatályának kiterjesztése – különösen a küszöbérték alatti üzemek biztonsági kultúrájának fejlődése révén – jelentősen javítja a veszélyes üzemek környezetében élő lakosság és a természeti értékek biztonságát. A mindenkor szigorú, a társhatóságok hatékony együttműködésén alapuló hatósági ellenőrzési rendszer éppen ezt hivatott garantálni.

Egyre több veszélyes árut szállítanak, de nő az ellenőrzések száma is

A veszélyes árut szállító járművek ellenőrzése során legfőbb szempont a szállítás biztonsága. Azaz a szállítási folyamatban részt vevőknek – az áru csomagolójától a feladón és a szállítón át egészen a címzettig – minden szempontból garantálniuk kell a veszélyes áru szállításának biztonságosságát. Utóbbit az ide vágó hatályos jogszabályok (közúton az ADR) előírásainak betartásával lehet elérni – ismertette a veszélyes áruk szállítására vonatkozó legfontosabb szempontokat dr. Kozma Sándor tűzoltó alezredes, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Veszélyes Szállítmányok Főosztályának vezetője. Természetesen a veszélyes áruk szállítására nemcsak az ADR vonatkozik, hanem a „normál” áruk szállítására érvényes egyéb jogszabályok is, többek között a KRESZ, avagy a járművek üzemeltetésére és használatára vonatkozó egyéb szabályok.

Egy hatósági ADR-ellenőrzés során számos szempontot vesznek figyelembe az ellenőrök. Vizsgálják, hogy a jármű alkalmas, illetve megfelelő-e az adott áru szállításához, megvannak-e a jármű különböző felszerelései és azok a megfelelő állapotban vannak-e. Kontroll tárgya továbbá a jármű jelölése, a személyzet előírt képzettségének megléte és érvényessége, a csomagoló eszközök alkalmassága, a küldeménydarabok jelölése, bárcázása, a rakomány rögzítettsége. A sort még hosszán lehetne folytatni, hiszen az ADR hatályos szövege közel 1500 oldalnyi – ezen előírások betartását kell a közúti szállítás ellenőrzése során vizsgálniuk a kollégáknak – érzékeltette a feladat összetettségét Kozma Sándor.

Egyes kiemelkedő problémák és mulasztások a többenél nagyobb kockázatokat

hordoznak. A legfenyegetőbb helyzetek a veszélyes áru szivárgásából, a rakomány rögzítésének hiányából, avagy a nem megfelelő járművel történő szállításból adódhatnak. Ezek a normaszegések ráadásul a veszélyes áru fuvarozásában résztvevőkön túl a többi közlekedőre, illetve a tágabb értelemben vett lakosságra is egyaránt fokozottan veszélyesek.

fotó: Somogy MKI

Hogy mennyire nem kockázatmentes üzem a veszélyes áruk szállítása, azt jól mutatja több idej, külföldön történt baleset is, amelyek súlyos környezeti kárral, rombolással, illetve emberek halálával végződtek. A főosztályvezető a norvégiai akril-nitril szállítmány vasúti balesetét, valamint a Kanadában történt súlyos balesetet hozta fel példaként. Utóbbinál, ahol egy kőolajat szállító vonatszerelvény gyulladt ki és robbant fel, egy kisebb városrész tűnt el a föld színéről. Mindkét balesetben többen is meghaltak, az esemény pedig annyira súlyos volt, hogy az ottani tűzoltóknak esélyük sem volt az érdemi közbelépésre – emlékeztetett a szakember. Ha egy benzint szállító közúti tartányjármű gyulladás miatt felrobbanna, annak – a körülmények függvényében – következtében akár lakóházak dőlhetnek romba, több tíz ember halhat meg vagy sérülhet meg súlyosan, pedig csak egy hétköznapi, mindenki által használt anyagról (benzin) van szó. Egy speciálisabb veszélyes áru, a klórgáz hatásáról kijelenthető: ha egy ötven tonna gázt szállító vasúti tartálykocsi balesete miatt az anyag kiszabadulna, több tíz kilométeren belül fejtené ki mérgező hatását. Ha mindez városban belül történne, akkor már az első tíz percen ezer-ezeröttszáz ember halna meg, további két-három óra elteltével pedig – az időjárási körülményektől függően – ötven-hatvan ezer ember sérülne meg súlyosan, esetleg halna meg a mérgező gáztól.

Az ellenőrzés során tapasztalt tendenciákról a főosztályvezető elmondta: a közúti szállítás esetében mód van hosszú évek tendenciáinak vizsgálatára, hiszen a katasztrófavédelem 2007 óta önálló hatóságként végzi a kontrollt. Ebben a szállítási alágazatban

évek óta az a tapasztalat, hogy az esetek körülbelül tíz százalékában találunk valamilyen normasértést. Évek óta lényegében hasonló az esetek súlyossága is.

A vasúti és a vízi szállítás esetében csak alig több mint másfél év tapasztalatával bír a katasztrófavédelem. Ennek ellenére is elmondható, hogy a vasúton valamelyest csökkent a szabálytalan szállítmányok száma. Ez pedig arra vezethető vissza, hogy a kötött pálya és a tevékenység szigorú engedélyhez kötöttsége miatt a vasúton szállító vállalkozások száma nagyságrendekkel kisebb, mint a közúti szállítóké. A veszélyes áruk víziállításánál azonban egyelőre nem lehet javuló tendenciáról beszélni. Mindkét szállítási alágazatban sok tennivalója van még a katasztrófavédelemnek, hiszen mind vasúton, mind vízen – a szállítás jellegéből adódóan – oly nagy mennyiségű árut mozgatnak, hogy a legkisebb hiba vagy hiányosság is súlyos, esetenként katasztrófális következményekkel járhat mind a lakosságra, mind pedig a környezetre nézve.

A szállított veszélyes áru mennyisége pedig észrevehetően nő, hiszen sok modern termék előállításához, illetve számos technológia működéséhez szükség van ilyen anyagokra. A szállítás jellege annyiban változott, hogy a vasúti szállítás – drágasága, nehézsége, pályához kötöttsége okán – kissé háttérbe szorult, és sok esetben a közúti szállítás került előtérbe. A felderítési arányokról Kozma Sándor azt mondta: bár az ellenőrzések száma jelentősen megnőtt a pár évvel ezelőttihez képest, még most is csak az ADR-es járművek 4-5 százalékát tudják ellenőrizni, hiszen időközben nőtt a szállítmányok száma is. Ez azt jelenti, hogy még mindig sokan „csúszhatnak át” a vizsgálatokon, számukat a különböző országos akciók szervezésével, illetve több megyére kiterjedő egyidejű ellenőrzésekkel igyekszik csökkenteni a hatóság. A víziállításnál ez az arány tíz százalékra tehető, hiszen a Mohácson felállított 24 órás hajóellenőri szolgálat a dél felől érkező vízi járművek csaknem mindegyikét megvizsgálja. Ugyanakkor jelentős számban érkeznek veszélyes árut szállító hajók észak felől, s mivel ezek nem lépik át a schengeni határt, így egyéb kötelező megállóhely híján csak akkor vonják őket ellenőrzés alá, ha „befutnak” egy-egy mozgó járőrbe.

Az idén több igazgatóságban is hadrendbe állított KML-járművek mindenképpen komoly technikai előrelépést jelentenek a főosztályvezető értékelése szerint. Technikai eszközparkjukkal nagyban megkönnyítik az ellenőrzések lefolytatását, a szabálytalanságok dokumentálását, a bizonyítékok rögzítését. Ugyanakkor nemcsak mobil irodaként segítik az ellenőrök munkáját,

hanem műszereikkel lehetővé teszik az anyagok helyszíni azonosítását (erre a közelmúltban több esetben volt példa) is, és a későbbi viták elkerülése érdekében mintavételre is lehetőséget adnak. Ezen túlmenően megjelenésükkel tekintélyt biztosítanak a katasztrófavédelem ellenőrei számára, ami szintén fontos a magabiztos hatósági fellépéshez.

Uniók elvek szerint jelölik ki a kritikus infrastruktúra elemeit

A kritikus infrastruktúrák azonosítása és kijelölése, valamint ezek védelmének fejlesztése európai uniós tagságunkból fakadó kötelezettség. A 2008-ban megjelent uniós irányelv gyakorlatba átültetése itthon 2010-ben vett lendületet, majd 2011-ben megalakult az a tárcaközi bizottság is, amely az energetikai és közlekedési szektorra vonatkozóan kidolgozta a horizontális azonosítási kritériumokat és felmérte a hazánkban található európai uniós kritikusinfrastruktúra-elemeket.

A további lépésként idén márciusban hatályba lépett törvény és a hozzá kapcsolódó végrehajtási kormányrendelet egyrészt a létfontosságú rendszerlemek azonosítását célozza, másrészt – a kijelölés megtörténte után – ezek megfelelő humán, fizikai és informatikai védelméről is rendelkezik. Szabályozza a nemzeti és az európai létfontosságú rendszerlemek kijelölését, amint azt is, hogy a kijelölt üzemeltető köteles biztonsági tervet készíteni. Szól továbbá a biztonsági összekötő személy kijelöléséről, a nyilvántartás és az ellenőrzés szabályairól, valamint a normasértések szankcionálásáról.

Uniók viszonylatban Magyarország az elsők között jár a közös irányelv hazai jogrendbe való átültetésével. A kiépülő rendszer a következő év második felétől tölti majd be alaprendeltetését, ekkorra kijelölik az uniós és a nemzeti létfontosságú rendszereket és létesítményeket, egy komplex képet alkotva a hazai kritikus infrastruktúrákról. A katasztrófavédelem szervei az uniós és a nemzeti azonosítási, kijelölési eljárás során szakhatóságként, nyilvántartó hatóságként, javaslattevő hatóságként meghatározott monitoring, ellenőrzési, koordinatív, nemzeti kapcsolattartó és hálózatbiztonsági elemző-értékelő feladatokat látnak el 2014-ben.

Ami a folyamat egyes elemeit illeti: miután hatályba lépnek az azonosítás és a kijelölés mikéntjét leíró ágazati jogszabályok, az üzemeltetőknek száznál is több napjuk van arra, hogy elkészítsék azonosítási jelentéseiket. Ezeket az ágazati kijelölő hatóságok az ágazati kritériumok alapján, míg a katasztrófavédelem a horizontális

kritériumok alapján vizsgálja meg. A folyamat végén, annak eredményeként kialakul a rendszereknek és rendszerlemeknek az a köre, amelyek hálózatbiztonságát a jövőben a katasztrófavédelem felügyeli. Ez a tevékenység magába foglalja a hálózatbiztonsági intézkedések koordinációját, a hálózatbiztonság fenntartását, továbbá az ezzel kapcsolatos események elemzését és értékelését.

fotó: Hajdú KMSZ

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság megtette az első lépéseket annak érdekében, hogy fentebb sorolt feladatait elláthassa. Ez év március 19-én az országos iparbiztonsági főfelügyelőség keretein belül megkezdte működését a Létfontosságú Rendszerek és Létesítmények Informatikai Biztonsági Eseménykezelő Központja (LRLIBEK), egyelőre főként iparbiztonsági események kezelésével, gyakorlatok, ellenőrzési akciók koordinálásával foglalkozva. Feladatai közt technikai védelmi, megelőző, tájékoztatási és oktatási tevékenységet végez majd. Mindezek mellett közreműködik az infokommunikációs biztonságra, illetve a létfontosságú elektronikus információs rendszerek és létesítmények védelmére szóló stratégiák és ágazati szabályozók előkészítésében.

További feladatként számítástechnikai sürgősségi reagáló egységként is működik majd folyamatos rendelkezésre állással, kezelendő a magyar és a nemzetközi hálózatbiztonsági szervezetektől kapott riasztásokat. A központ feladata lesz még koordinálni a nemzeti létfontosságú rendszerlemeként azonosított informatikai rendszerek és hírközlő hálózatok felé a globális kibertérből érkező beavatkozások elhárítását. A globális kibertérből érkező beavatkozást és az internetforgalomba történő beavatkozásra utaló jeleket kiértékeli, majd erről értesíti a létfontosságú rendszerlemek üzemeltetőjét, valamint az érintett

hálózatbiztonsági és létfontosságú elektronikus információs rendszer és létesítmény üzemeltetőjét.

A villamosenergia-ellátás hazai rendszerében 2011-ben kezdték meg és tavaly fejezték be egy, az alapvető és létfontosságú áramfelhasználók besorolására korábban kidolgozott szempontrendszer felülvizsgálatát és módosítását. A kormányrendelet, amely szabályozza, mi a teendő a villamosenergia-rendszer jelentős zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén, azt is előírja, hogy a rotációs kikapcsolási rendben szereplő, alapvető és létfontosságú felhasználók körét a megyei (fővárosi) katasztrófavédelmi igazgatóság jelölje ki. A fővárosi és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok pontosították és kijelölték a védett fogyasztók körét, így megújíthatták a rotációs kikapcsolási rendet is, amelyet a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal idén jóvá is hagyott.

Az azonosítási és kijelölési folyamat kapcsán várható, hogy jövőre további kilenc ágazati kormányrendelet lép majd hatályba – így a közlekedés, az agrárgazdaság, az egészségügy, a pénzügy, az ipar, az infokommunikációs technológiák, a víz, a jogrend-kormányzat, valamint a közbiztonság-védelem területeken.

Bár az uniós irányelv szerinti kijelölési és azonosítási folyamat még tart, az egyes ágazatokon belül jelenleg is megvannak azok a kiemelt üzemeltetők, amelyek a lakosság ellátása, az adott ágazat üzemelése, az állam működése szempontjából stratégiai fontosságúak. Csak azt kell végiggondolni, mely rendszerek nélkülözhetetlenek huzamosabban, illetőleg melyek kiesése indítja be az úgynevezett dominóhatást más ágazatok irányába. Ilyenek a villamosenergia gerinchálózatai, a tömegközlekedési rendszer elemei, a lakossági ivóvízrendszerek, a víztározók, a csatornarendszerek, a távközlési bázisállomások, az egészségügyi és szociális ellátási központok, a pénzügyi ágazat klíring rendszere, és természetesen – mivel a XXI. században a minket körülvevő infrastruktúrák több mint kilencven százalékát informatikai rendszerek működtetik – mindezek irányító központjai.

Két hónapra elegendő vért gyűjtöttek össze a katasztrófavédelem akciójában

Ezernél is több ember jelentkezett az ország vérbankjainak feltöltésére a Magyar Vöröskereszt

és a katasztrófavédelem által megszervezett országos véradási akcióra. A 2010. október 4-i vörösiszap-katasztrófa harmadik évfordulóján megrendezett véradás rendkívüli sikerét mutatja, hogy a levett vérmennyiség két hónapra elegendő vért biztosított az életmentő műtétek végrehajtásához.

Az országban huszonnyolc helyszínen összesen ezerharmincnyolc jelentkeztek véradásra ezen a napon, közülük az orvosi vizsgálatot követően nyolcszázkilencvenheten adhattak ténylegesen vért. A katasztrófavédelem állománya mellett a társszervek dolgozói és családtagjaik is hozzájárultak a vérbanki készletek gyarapításához. A legtöbben Győrben adtak vért, egészen pontosan kétszáztizennyolcan. A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságon kilencvennyolcan jelentkeztek véradásra, végül hatvanegy egységnyi vért vettek le. Veszprém megyében pár óra alatt összesen hatvankét egység vért gyűjtöttek be a donoroktól. Csongrád megyében negyvenhárman jelentkeztek, főként a katasztrófavédelem megyei igazgatósága, a szegedi kirendeltség és a szegedi hivatásos tűzoltó-parancsnokság állományából, ám a megye más parancsnokságairól is érkeztek véradók. Zalaiban ugyancsak negyvenhárom egységnyi vér gyűlt össze. Somogy megyében valamennyi hivatásos tűzoltóságról és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság állományából is jelentkeztek véradásra, összesen harminchatan. Komárom-Esztergom megyében huszonhárom egységnyi vért adtak. Természetesen az ország többi megyéjében is szép számmal akadtak jelentkezők. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt olyan hivatásos állományú véradó is, aki ezen a napon hatvannyolcadszor járult hozzá a kórházi vérkészletek feltöltéséhez.

Az országos véradással egybekötött megemlékezés egyik apropója a három évvel ezelőtti vörösiszap-katasztrófa volt. 2010. október 4-én szakadt át a Magyar Alumíniumtermelő és Kereskedelmi Zrt. ajkai timföldgyár vörösiszap-tárolójának gátja. A Kolontár és Ajka közti tározó X-es kazettájából több mint egymillió köbméternyi zagy zúdult a környékre, előlve Kolontár, Devecser és Somlónásárhely mélyebben fekvő részeit. A katasztrófában tíz ember meghalt, a sérültek száma meghaladta a százötvenet. A helyreállítás költségei harmincnyolc milliárd forintba rúgtak. A másik apropó a Természeti Katasztrófák Csökkentésének Világnapja volt, amelyet az ENSZ 1987-ben jelölt ki azzal a céllal, hogy az emberek világszerte minden évben megemlékezzenek a természeti katasztrófákról és azok áldozatairól. Magyarországon ezt a világnapot 1999 óta tartják számon.

Impresszum:

Kiadja: BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Elérhetőség: okf.kommunikacio@katved.gov.hu

Amennyiben nem kíván több hírlevelet kapni, a leiratkozáshoz, kérjük, kattintson [ide](#)